

RAAP-NOTITIE 1962

Plangebied Kerkstraat te Appeltern

Gemeente West Maas en Waal

**Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en
inventariserend onderzoek**

Colofon

Opdrachtgever: HSR0

Titel: plangebied Kerkstraat te Appeltern, gemeente West Maas en Waal; archeologisch
vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: december 2006

Auteur: *L.M. Flokstra & drs. E. Heunks*

Projectcode: WMAK

Bestandsnaam: N01962-WMAK.doc

Projectleider: Drs. E. Heunks

Projectmedewerker: L.M. Flokstra

ARCHIS-vondstmeldingsnummer: 402622

ARCHIS-waarnemingsnummer: nog niet verleend

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: 17069

Autorisatie: drs. H.F.A. Haarhuis

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2006

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van HSR0 heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 27 april 2006 een inventariserend booronderzoek uitgevoerd in verband met planontwikkeling in Appeltern, gemeente West Maas en Waal. Het booronderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen, realisering woningbouw, zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van het onderzoek was het opsporen van deze resten en, indien mogelijk, een eerste indruk geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

Tijdens het inventariserend veldonderzoek is door middel van 10 boringen in een aangepast grid één archeologische vindplaats aangetroffen in het zuid- en zuidoostelijk deel van het plangebied. Hier zijn in 8 boringen archeologische indicatoren waargenomen in de top van de oeverafzettingen (tussen ca. 50 en 160 cm –Mv). Het betreft waarschijnlijk een nederzettingsterrein uit de vroege en late Middeleeuwen van onbekende grootte. De gaafheid en conservering van de vindplaats lijken redelijk te zijn.

Op grond van de resultaten van het karterend booronderzoek wordt aanbevolen de geplande bodemingrepen te beperken tot de bovenste 40 cm vanaf het huidige maaiveld. Indien diepere bodemingrepen noodzakelijk zijn in het zuidelijke en zuidoostelijke deel van het plangebied is het wenselijk zo snel mogelijk een vervolgonderzoek door middel van proefsleuven uit te laten voeren. Dit om in een vroeg stadium over voldoende gegevens te kunnen beschikken op grond waarvan het bevoegd gezag (gemeente) een besluit kan nemen met betrekking tot het archeologisch onderzoekstraject conform de Archeologische Monumentenzorg.

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van HSRO heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 27 april 2006 een inventariserend booronderzoek uitgevoerd in verband met de geplande bouw van een aantal woningen in Appeltern, gemeente West Maas en Waal. Het booronderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van het onderzoek was het opsporen van deze resten en, indien mogelijk, een eerste indruk geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

1.2 Plangebied

Het plangebied (ca. 0,7 ha) ligt midden in de bebouwde kom van Appeltern, gemeente West Maas en Waal. Het plangebied ligt direct ten zuiden van de Van der Cappelenstraat en direct ten noorden van de Kerkstraat (figuur 1). Op steenworp afstand, aan de zuidoostzijde van het plangebied is de middeleeuwse tufstenen kerk van Appeltern gelegen. Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 39G van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000); de centrumcoördinaat is 168.610/427.030. Het perceel staat kadastraal bekend onder gemeente Appeltern, sectie 0, nummer 382, 400 (gedeeltelijk) en 413 (gedeeltelijk). Ten tijde van het onderzoek was het plangebied in gebruik als grasland, tuin en parkeerplaats.

1.3 Onderzoeksopzet en richtlijnen

Het onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het veldonderzoek is beperkt gebleven tot een karterend booronderzoek.

Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het Handboek ROB-specificaties (Brinkkemper e.a., 1998).

RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instelling die het beheer heeft over de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) en die valt onder de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; <http://www.sikb.nl>).

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde
archeologische perioden.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

Voorafgaand aan het veldonderzoek is een bureauonderzoek uitgevoerd om na te gaan of er reeds archeologische vondsten uit het plangebied geregistreerd staan en om ten behoeve van het veldwerk de landschappelijke (geologische en bodemkundige) kenmerken alsmede de gespecificeerde archeologische verwachting te bepalen. In het kader van het bureauonderzoek zijn verschillende bronnen geraadpleegd (zie literatuurlijst).

Om inzicht te krijgen in het voorkomen van archeologische vindplaatsen in of nabij het plangebied is het ARChEologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) te Amersfoort geraadpleegd (in de loop van 2006 gaat de ROB op in de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumentenzorg [RACM]).

2.2 Resultaten

Geologie en geomorfologie

Het plangebied bestaat geomorfologisch gezien uit oever-op-kom afzettingen afkomstig van de holocene Maasmeandergordel (Stiboka/RGD, 1986). Het betreft een jonge fase van de Maasstroomgordel die actief is vanaf 288 na Chr. (Berendsen & Stouthamer, 2001). De afzettingen kunnen gerekend worden tot de Betuweformatie. Het Pleistoceen terras kan aangetroffen worden op een diepte tussen 4 en 5 meter -Mv. (Berendsen e.a., 2001).

Bodem

De bodem in het plangebied bestaat uit kalkloze ooivaaggronden: zware zavel en lichte klei zand met grondwatertrap VI (Stiboka 1973: code Rd90C).

Archeologie

In ARCHIS staat een archeologische vindplaats geregistreerd circa 200 meter ten oosten van het plangebied. Het betreft het laat-Middeleeuwse Kasteel Appeltern waarvan de grachten nog zichtbaar zijn (Archis waarnemingsnr 25469). Aan de zuidoostzijde, een kleine 100 meter van het plangebied, is de oude kerk van Appeltern gelegen. De toren stamt uit rondstreeks 1100 na Chr, het resterende gedeelte is gebouwd rond 1260 na Chr. Reeds in 1949 zijn waarnemingen gedaan in de omgeving van het plangebied. Op een perceel, dat als oude woongrond is gekarteerd zijn scherven gevonden met een datering

tussen 1250 en 1500 na Chr. (Modderman, 1951). Het zuidelijke deel van het plangebied ligt op deze woongrond die zich in oostelijke- en westelijke richting honderden meters uitstrekt en overeenkomt met de middeleeuwse dorpskern van Appeltern. In 1821 is het plangebied niet bebouwd, aan de zuidzijde zijn boerderijen te zien (Kuyper, 1866). Tussen 1830 en 1855 is het plangebied deels in gebruik als boomgaard en deels als bouwland (Robas, 1989). Ook daarna blijft het gebied tot in de jaren '50 en '60 van de 20e eeuw in gebruik als boomgaard.

Archeologische verwachting

Mede op grond van de ligging in de historische dorpskern van Appeltern nabij de middeleeuwse kerk, gold bij aanvang van het veldonderzoek voor het plangebied een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de Romeinse tijd t/m de Late Middeleeuwen (Provincie Gelderland, 2004). Het kan gaan om relatief grote nederzettingsterreinen (ca. 1 tot 3 ha) waarvan de meeste resten zich gezien de geologische situatie waarschijnlijk binnen circa 50 cm -Mv bevinden.

3 Veldonderzoek

3.1 Methoden

Tijdens het veldonderzoek zijn 10 boringen verricht in een aangepast grid (figuur 1). De boringen versprongen ten opzichte van elkaar en zijn zo evenredig mogelijk in het plangebied geplaatst, daar waar het mogelijk was. De gehanteerde boordichtheid wordt geschikt geacht voor het opsporen van de meeste in dit gebied te verwachten nederzettingsterreinen uit de periode IJzertijd t/m Late Middeleeuwen. Deze methode is niet geschikt om verkavelingspatronen, graven en andere zeer lokale archeologische resten in kaart te brengen (Tol e.a., 2004).

Er is geboord tot maximaal 3m –Mv met een Edelmanboor met een diameter van 7 cm en een gutsboor met een diameter van 3 cm. De boringen zijn lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) beschreven en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden). Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken). Er zijn geen monsters genomen. Het opgeboorde materiaal is met het blote oog geïnspecteerd op het voorkomen van archeologische indicatoren.

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

In het plangebied zijn verstoringen van de bovengrond vastgesteld variërend van 30 tot maximaal 80 cm –Mv (gemiddelde verstoringsdiepte 40 cm). In boring 2 is een zeer diepe verstoring vastgesteld tot 170 cm –Mv. Waarschijnlijk zijn deze verstoringen veroorzaakt door voormalige sloten. Ook het gebruik van het perceel als boomgaard kan diepere bodemverstoringen veroorzaakt hebben.

De verstoorde bovengrond bestaat uit bruinigrijze uiterst siltige klei. In deze laag, die kan worden geïnterpreteerd als een verrommeld oeverpakket, komt grind voor. Onder dit pakket is een sterk siltige, niet verstoorde oeverkleiafzetting aangetroffen met een licht bruinigrijze tot lichtgrijze kleur. Hierin komen mangaan en ijzerafzettingen voor. In dit pakket werd, op diepte tussen 90 en 185 cm –Mv, een komafzetting vastgesteld met een dikte tussen maximaal 30 en 80 cm, eveneens lichtgrijs gekleurd. In boring 7 werd op een

diepte tussen 110 en 185 cm –Mv. een grijs gekleurde, matig- tot sterk siltige klei aangeboord. In deze iets humeuze afzetting komen een aantal zandlaagjes voor. Het pakket heeft zowel reductie- als oxidatieverschijnselen en kan beschouwd worden als een natte zone met geulachtige kenmerken. Deze matig siltige afzettingen gaan op een diepte tussen 190 en 250 cm –Mv over in sterk zandige klei met matig- tot groffe zandlaagjes. Het lijkt te gaan om een niet eerder gekarteerde holocene beddingafzetting. Mogelijk betreft het een restant van een vroegere fase van de Maasmeandergordel.

In boring 1, 4 en mogelijk 7 is in tegenstelling tot de verwachting binnen 3,0 m –Mv. de top van mogelijk laat-pleistocene fluviatiele afzettingen van Kreftenheije aangetroffen. De top hiervan onderscheidt zich van het onderliggende sterk zandige pakket en wordt gekenmerkt door lemige afzettingen waarin geen duidelijke doorworteling is waargenomen. Deze mogelijke afzettingen van Kreftenheije (laag van Wijchen) zijn waarschijnlijk grotendeels verspoeld. De hoogste waarneming is vastgesteld in boring 1 op een diepte van circa 235 cm –Mv.

Archeologie

Tijdens het veldonderzoek zijn in 8 van de 10 boringen archeologische indicatoren aangetroffen (figuur 1).

Boring	indicatoren	diepte in cm -Mv
1	houtskool, verbrande leem, puin	65–85 (verstoord)
3	fosfaat, donkere cultuurlaag	50-110
4	houtskool, verbrande leem, fosfaat	80-110
5	aardewerk	0-50 (verstoord)
6	leisteel, puin	0-60 (verstoord)
6	fosfaat	80-155
7	fosfaat	25-110
9	houtskool, verbrande leem, onverbrand bot aardewerk (LMe), fosfaat, puin	70-160
10	fosfaat	100-235
	handgevormd aardewerk (Rom-VME)	130

In boring 3 werd een duidelijke donkergrijs gekleurde cultuurlaag aangetroffen. Deze sterk- tot uiterst siltige laag heeft een dikte van 40 cm en loopt door tot circa 110 cm –Mv. Hoewel duidelijke indicatoren zoals bot en aardewerk hierin niet werden aangetroffen kan deze toch beschouwd worden als een cultuurpakket in verband met het voorkomen van veel fosfaat en de behoorlijke donkerkleuring.

Achter de huidige pastorie van de St Servatiuskerk werd in boring 9 een donker grijsbruine, iets grindige cultuurlaag aangeboord. De top van deze sterk siltige laag werd aangetroffen op een diepte van circa 70 cm –Mv en heeft een dikte van circa 90 cm (!). In deze vuile laag zijn zes indicatoren vastgesteld. Een fragment grijsbakkend aardewerk wijst op een datering van

dit pakket in de late Middeleeuwen (14-15e eeuw). Op grond van de ligging in de historische dorpskern en het zeer dikke en het fosfaatrijke pakket is de aanwezigheid van bewoningsporen met een vroegere datering in de Middeleeuwen zeer waarschijnlijk. In het resterende deel van het plangebied ontbreekt deze laag echter. Wel werden ook in boring 4, 6 en 10 fosfaatresten aangeboord hetgeen wijst op intensieve bewoning of bemestingsactiviteiten. In boring 1 en 5 werden indicatoren aangetroffen in de verstoringlaag. Aan deze secundair verplaatste indicatoren kan geen archeologische betekenis worden toegekend.

In boring 10 is een fragment handgevormd aardewerk aangetroffen op een diepte van circa 130 cm -Mv in een licht bruingrijs oeverpakket bestaande uit uiterst siltige klei. Dit aardewerk heeft een zeer hard, oxiderend baksel en is mogelijk te dateren in de Romeinse tijd - Vroege Middeleeuwen.

Administratieve gegevens;

Vindplaats 1-RAAP-objectnummer(s): WMAK

- 1. ARCHIS-vondstmeldingsnummer:** 402622
- 2. Coördinaten:** 168.610/427.030; Kaartblad: 39G
- 3. Gemeente:** Appeltern; **Toponiem:** Kerkstraat
- 4. Maaiveld:** grasland, tuin, parkeerplaats
- 5. Geomorfologie:** oeverwal
- 6. Hoogte maaiveld t.o.v. NAP:** circa 7 m +NAP
- 7. Complextype:** nederzetting (waarschijnlijk)
- 8. Datering:** late Middeleeuwen (mogelijk tevens Romeinse tijd - Vroege Middeleeuwen)
- 9. Vondsten:** uitsluitend vondsten uit boringen
- 10. Diepteligging archeologische laag/vondsten:** ca. 50-160 cm -Mv
- 11. Globale omvang vindplaats:** onbekend

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Deels in overeenstemming met wat verwacht werd op basis van het bureauonderzoek (hoge verwachting voor vindplaatsen uit de Romeinse tijd t/m de Late Middeleeuwen; zie § 2.2) is in het plangebied tijdens het inventariserend veldonderzoek 1 archeologische vindplaats uit de Late Middeleeuwen aangetroffen. Waarschijnlijk ligt de zuid- en zuidwestzijde van het plangebied in een middeleeuws nederzettingsterrein dat zich in oostelijke- en westelijke richting uitstrekt en overeenstemt met de middeleeuwse dorpskern van Appeltern. Romeinse sporen zijn hierbinnen niet uit te sluiten. In de zone noordelijk grenzend aan dit bewoningslint dient rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van graven, waterputten en andere zogenaamde *off-site* structuren. Met name in de omgeving van de oude kerk kunnen graven verwacht worden. Hoewel op de vindplaats plaatselijk diepere bodemverstoringen dan de bouwvoor (ca. 40 cm) voorkomen, lijken de gaafheid en conservering van de vindplaats voor grote delen van het plangebied toch redelijk te zijn. Ook de aanwezigheid van verschillende kabels en leidingen (figuur 1) heeft slechts betrekking op een gering oppervlak van de als vindplaats aangemerkte zone. In het noordelijk deel van het plangebied zijn wel de verwachte oeverafzettingen aangetroffen, maar geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van (belangrijke) archeologische vindplaatsen ter plaatse.

4.2 Aanbevelingen

Vindplaats 1

Op grond van de resultaten van het karterend booronderzoek wordt aanbevolen de geplande bodemingrepen binnen de grenzen van de vindplaats te beperken tot de bovenste 40 cm vanaf het huidige maaiveld. Indien diepere bodemingrepen noodzakelijk kunnen door middel van planaanpassing kunnen de noodzakelijke bodemverstoringen tot een aanvaardbaar minimum worden beperkt:

- ophogen van het huidige maaiveld;
- funderen van bebouwing op palen (uitgaande van een minimum aantal palen met een minimum doorsnede);

- gebruik maken van bestaande diepere bodemverstoringen zoals een bestaand riooltracé.

Uitgangspunt bij deze planalternatieven is dat de bodemarchief in principe niet of nauwelijks wordt geschonden.

Mochten grootschalige bodemverstoringen ondanks planaanpassingen onvermijdelijk blijken dan dienen deze te worden voorafgegaan door een waarderend onderzoek in de vorm van proefsleuvenonderzoek. Dit om in een vroeg stadium over voldoende gegevens te kunnen beschikken op grond waarvan het bevoegd gezag (gemeente) een besluit kan nemen met betrekking tot het archeologisch onderzoekstraject conform de Archeologische Monumentenzorg (opgraven, behouden, vrijgeven). De algemene voorwaarden waaraan een proefsleuvenonderzoek moet voldoen staan omschreven in bijlage 1. Voor relatief smalle en/of kleine diepe verstoringen (bijvoorbeeld aanleg van riool) kan de waarderingsfase worden overgeslagen en kan direct worden overgegaan tot opgraven. Het bouw/graafbestek is hierbij sturend voor de uitvoering. Gesproken wordt wel van een opgraving met beperkingen (KNA 3.1). Het archeologisch begeleiden van de graafwerkzaamheden tijdens uitvoering is alleen een optie in geval van zeer beperkte waarnemingsmogelijkheden tijdens uitvoering en/of diepe bodemingrepen met een zeer geringe omvang (bijvoorbeeld aanleg van smalle leidingsleuf tot 40 cm breed).

Het overige deel van het plangebied

In het overige deel van het plangebied (noordelijk deel) zijn geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van (belangrijke) archeologische vindplaatsen aangetroffen en blijkt daarnaast behoorlijk verstoord te zijn. Hiervoor worden geen aanbevelingen gedaan voor vervolgonderzoek.

Wel maken wij u erop attent dat bij iedere gravende activiteit het aantreffen van (niet voorspelbare) toevalsvondsten niet kan worden uitgesloten. Indien hiervan sprake mocht zijn, dient de overheid (ROB) hiervan op de hoogte worden gesteld in het kader van de meldingsplicht (Monumentenwet 1988, Art 47).

Met betrekking tot de bevindingen van onderhavig onderzoek dient contact opgenomen te worden met het bevoegd gezag, in dit geval de gemeente West Maas en Waal.

Literatuur

- Brinkkemper, O., e.a. (redactie)**, 1998. *Handboek ROB-specificaties*.
Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- ROB**, 2005. *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) versie 2.1*.
Ontleend aan <http://www.archis.nl>.
- Tol, A., P. Verhagen, A. Borsboom & M. Verbruggen**, 2004. Prospectief boren; een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie. *RAAP-rapport 1000*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Berendsen, H.J.A., E.L.J.H. Faessen & H.F.J. Kempen**, 2001. *Zand in banen. Zanddiepte-attentiekaarten van het Gelders rivierengebied*. Provincie Gelderland, Arnhem.
- Berendsen, H.J.A. & E. Stouthamer**, 2001. *Paleographic development of the Rhine-Meuse delta, The Netherlands*. Van Gorcum, Assen.
- Provincie Gelderland**, 2004. *Cultuurhistorische Waardenkaart Gelderland (CHW-Gelderland)*. Provincie Gelderland, Arnhem (geactualiseerd digitaal bestand).
- Modderman, P.J.R.**, 1951. *De oude woongronden van Maas en Waal*.
Oudheidkundige Mededelingen uit het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden. Blz 26-61, nr 123. Volgnummer XXXII. Rijksmuseum, Leiden.
- ROBAS Atlas Producties**, 1989. *Historische Atlas Gelderland, Chromotopografische Kaart des Rijks, schaal 1:25.000*. ROBAS Producties, Den Ijp.
- Stiboka/RGD**, 1986. *Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000; Kaartblad 39 Tiel*. Stichting voor Bodemkartering/Rijks Geologische Dienst, Wageningen/Haarlem.

Stiboka, 1973. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000; Kaartblad 390 Rhenen*. Stichting voor Bodemkartering/Rijks Geologische Dienst, Wageningen/Haarlem.

RGD, 1982. *Geologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000*. Kaartblad 39 Tiel Oost. Rijks Geologische Dienst, Haarlem.

Kuyper, J., 1866. *Gemeente Atlas van de provincie Gelderland*. Naar officiële bronnen bewerkt. Hugo Suringar, Leeuwarden.

Gebruikte afkortingen

ARCHIS ARChEologisch Informatie Systeem
IKAW Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
-Mv beneden maaiveld
RACM Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumentenzorg
ROB Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

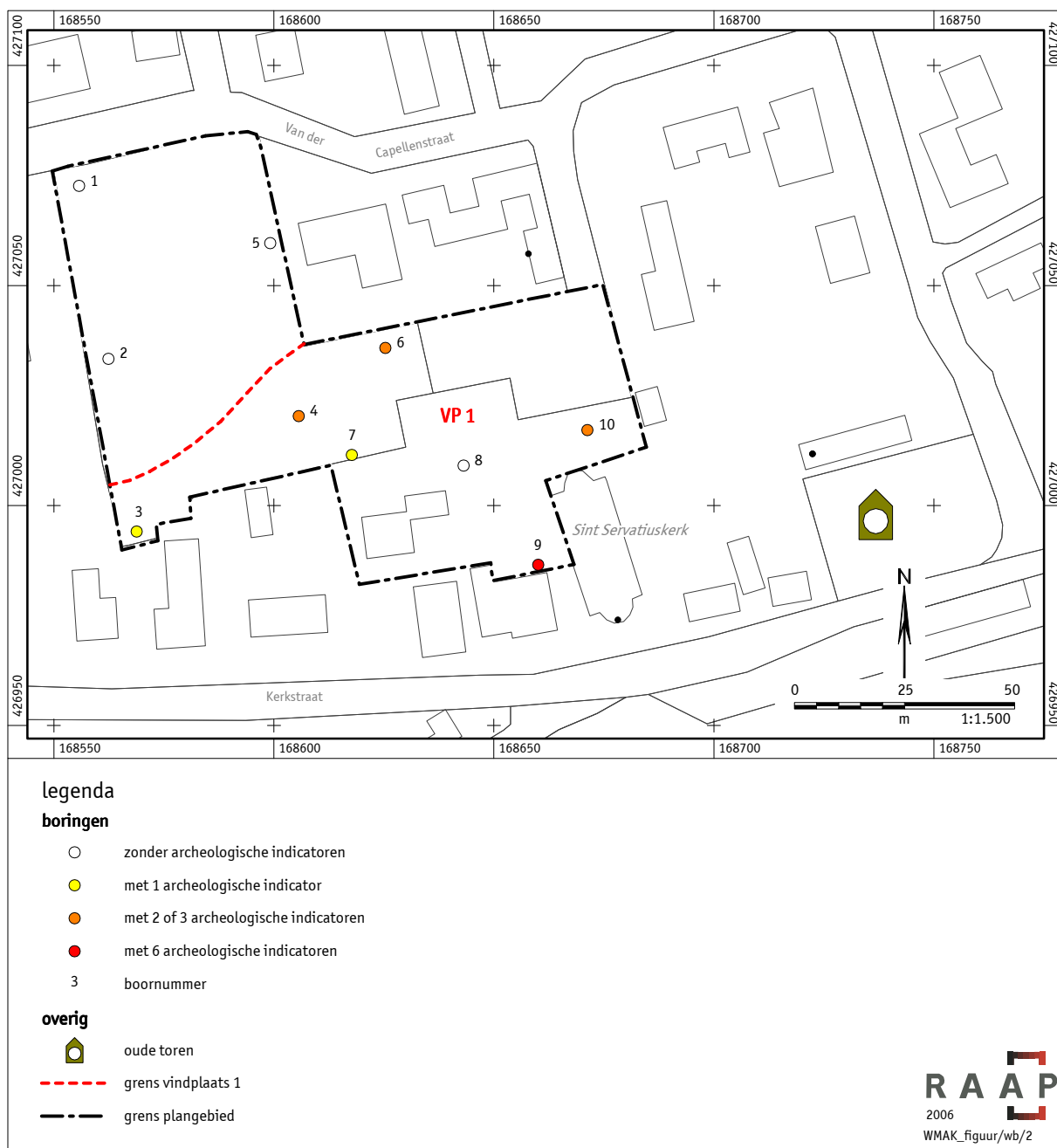
Figuur 1. Resultaten booronderzoek.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Voorwaarden proefsleuvenonderzoek

Periode	Datering			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1.
Archeologische
tijdschaal.

Figuur 1. Resultaten booronderzoek

Bijlage 1: Voorwaarden proefsleuvenonderzoek

Inleiding

Een proefsleuvenonderzoek is een vorm van waarderend onderzoek waarbij van de te vergraven vindplaatsen de fysieke criteria gaafheid en conservering en de inhoudelijke criteria zeldzaamheid, ensemblewaarde en informatiewaarde dienen te worden vastgesteld. Daarnaast kan een proefsleuvenonderzoek in dit geval worden opgevat als een kleine opgraving waarbij eventuele archeologische sporen die hierbij tevoorschijn komen tijdig (!) kunnen worden gedocumenteerd en vondsten geborgen.

Gezien de intensieve aard van een proefsleuvenonderzoek zal door middel van een selectieprocedure (uitgevoerd door de ROB) bepaald dienen te worden welke aangetroffen vindplaatsen in aanmerking komen voor een waarderend onderzoek door middel van proefsleuven. Bepalend hierin zijn criteria als aard, gaafheid, zeldzaamheid en ensemblewaarde.

Vóór uitvoering van een proefsleuvenonderzoek dient een Programma van Eisen (PvE) te worden opgesteld. In het PvE dient in detail de werkprocedure en plan van aanpak te worden beschreven. Sturend hierin zijn de verkregen resultaten van het karterend veldonderzoek en eventueel overige beschikbare gegevens betreffende de vindplaats(en).

Werkzaamheden

Een archeologisch proefsleuvenonderzoek dient te bestaan uit de volgende onderdelen:

- a. voorbereiding;
- b. veldwerk;
- c. data- en vondstverwerking;
- d. rapportage.

Ad a. Voorbereiding

De voorbereiding bestaat uit een kort bureauonderzoek met inventarisatie van bodemkundige/geologische en archeologische gegevens van de vindplaats(en), het maken van werkkaarten en het organiseren en afstemmen van de planning met uitvoerenden. Indien van toepassing moeten afspraken gemaakt worden met grondeigenaren/gebruikers en dient de aanwezigheid van mogelijke leidingen en kabels ter hoogte van de proefsleuven in kaart te worden gebracht (KLIC-melding).

Ad b. Veldwerk

Het proefsleuvenonderzoek dient te worden uitgevoerd conform het PvE en de specificaties veldwerk van de ROB en de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. De werkzaamheden worden zoveel mogelijk uitgevoerd op een wijze die de voortgang van de graafwerkzaamheden niet belemmert.

Ad c. Data- en vondstverwerking

De resultaten van het proefsleuvenonderzoek dienen te worden geanalyseerd en verwerkt. Daartoe behoort het schoonmaken en beschrijven van vondsten en het uitwerken van de gefotografeerde en/of opgetekende sporen en profielen. Documenten, foto's, tekeningen en vondsten zullen na afronding van het onderzoek conform de actuele richtlijnen worden overgedragen aan het archeologisch depot van de provincie Gelderland. De resultaten van het proefsleuvenonderzoek worden (verplicht) ingevoerd in het archeologische registratiesysteem ARCHIS van de ROB.

Ad d. Rapportage

De resultaten van het proefsleuvenonderzoek dienen te worden gerapporteerd. Verslag wordt gedaan van de uitgevoerde werkzaamheden en de onderzoeksresultaten.